

ЗАКОН УКРАЇНИ

ПРО МІСЦЕВЕ

САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

*{Із змінами, внесеними згідно із Законом
№ 163-XIV від 06.10.98, ВВР, 1998, № 48, ст.292}*

*{Офіційне тлумачення до Закону див. в Рішенні Конституційного Суду
№ 7-рп/99 від 06.07.99}*

*{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 997-XIV від 16.07.99, ВВР, 1999, № 41, ст.372
№ 1366-XIV від 11.01.2000, ВВР, 2000, № 9, ст.67
з Рішенням Конституційного Суду
№ 1-рп/2000 від 09.02.2000*

Законами

*№ 1841-III від 22.06.2000, ВВР, 2000, № 46, ст.393
№ 2182-III від 21.12.2000, ВВР, 2001, № 9, ст.39
№ 2419-III від 17.05.2001, ВВР, 2001, № 31, ст.149
№ 2470-III від 29.05.2001, ВВР, 2001, № 32, ст.172
№ 2493-III від 07.06.2001, ВВР, 2001, № 33, ст.175
№ 2628-III від 11.07.2001, ВВР, 2001, № 49, ст.259}*

*{Офіційне тлумачення до Закону див. в Рішенні Конституційного Суду
№ 11-рп/2001 від 13.07.2001}*

{Із змінами, внесеними згідно із Законами

*№ 254-IV від 28.11.2002, ВВР, 2003, № 4, ст.31
№ 594-IV від 06.03.2003, ВВР, 2003, № 24, ст.159
№ 662-IV від 03.04.2003, ВВР, 2003, № 27, ст.209
№ 703-IV від 03.04.2003, ВВР, 2003, № 28, ст.216
№ 862-IV від 22.05.2003, ВВР, 2003, № 37, ст.301
№ 969-IV від 19.06.2003, ВВР, 2003, № 45, ст.360
№ 1160-IV від 11.09.2003, ВВР, 2004, № 9, ст.79
№ 1377-IV від 11.12.2003, ВВР, 2004, № 15, ст.228}*

*{Офіційне тлумачення до Закону див. в Рішенні Конституційного Суду
№ 21-рп/2003 від 25.12.2003}*

{Із змінами, внесеними згідно із Законами

*№ 1419-IV від 03.02.2004, ВВР, 2004, № 19, ст.259
№ 1577-IV від 04.03.2004, ВВР, 2004, № 23, ст.323}*

*{Офіційне тлумачення до Закону див. в Рішенні Конституційного Суду
№ 12-рп/2004 від 20.05.2004}*

{Із змінами, внесеними згідно із Законами

*№ 2055-IV від 06.10.2004, ВВР, 2005, № 9, ст.172
№ 2285-IV від 23.12.2004, ВВР, 2005, № 7-8, ст.162
№ 2505-IV від 25.03.2005, ВВР, 2005, № 17, № 18-19, ст.267
№ 2554-IV від 21.04.2005, ВВР, 2005, № 21, ст.303*

- № 2806-IV від 06.09.2005, BBP, 2005, № 48, *см.483*
 № 2813-IV від 06.09.2005, BBP, 2005, № 49, *см.519*
 № 2960-IV від 06.10.2005, BBP, 2006, № 2-3, *см.35*
 № 3167-IV від 01.12.2005, BBP, 2006, № 12, *см.104*
 № 3235-IV від 20.12.2005, BBP, 2006, № 9, № 10-11, *см.96*
 № 3266-IV від 22.12.2005, BBP, 2006, № 16, *см.133*
 № 489-V від 19.12.2006, BBP, 2007, № 7-8, *см.66*
 № 609-V від 07.02.2007, BBP, 2007, № 15, *см.194*
 № 698-V від 22.02.2007, BBP, 2007, № 20, *см.282*
 № 749-V від 15.03.2007, BBP, 2007, № 18-19, *см.269*
 № 812-V від 22.03.2007, BBP, 2007, № 25, *см.340*
 № 997-V від 27.04.2007, BBP, 2007, № 33, *см.440*
 № 1026-V від 16.05.2007, BBP, 2007, № 34, *см.444*
 № 107-VI від 28.12.2007, BBP, 2008, № 5-6, № 7-8, *см.78* — зміни
 діють по 31 грудня 2008 року
 {Додатково див. Рішення Конституційного Суду
 № 10-рп/2008 від 22.05.2008}
 {Із змінами, внесеними згідно із Законами
 № 309-VI від 03.06.2008, BBP, 2008, № 27-28, *см.253*
 № 509-VI від 16.09.2008, BBP, 2008, № 48, *см.358*
 № 520-VI від 18.09.2008, BBP, 2009, № 6, *см.19*
 № 806-VI від 25.12.2008, BBP, 2009, № 19, *см.260*}
 {Офіційне тлумачення до Закону див. в Рішенні Конституційного Суду
 № 7-рп/2009 від 16.04.2009}
 {Із змінами, внесеними згідно із Законами
 № 1180-VI від 19.03.2009, BBP, 2009, № 32-33, *см.485*
 № 1254-VI від 14.04.2009, BBP, 2009, № 36-37, *см.511*
 № 1275-VI від 16.04.2009, BBP, 2009, № 38, *см.534*
 № 1825-VI від 21.01.2010, BBP, 2010, № 10, *см.107*
 № 1878-VI від 11.02.2010, BBP, 2010, № 18, *см.141*
 № 2367-VI від 29.06.2010, BBP, 2010, № 34, *см.486*
 № 2388-VI від 01.07.2010, BBP, 2010, № 37, *см.496*
 № 2389-VI від 01.07.2010, BBP, 2010, № 37, *см.497*
 № 2404-VI від 01.07.2010, BBP, 2010, № 40, *см.524*
 № 2457-VI від 08.07.2010, BBP, 2010, № 48, *см.564*
 № 2479-VI від 09.07.2010, BBP, 2010, № 49, *см.571*
 № 2756-VI від 02.12.2010, BBP, 2011, № 23, *см.160*
 № 3038-VI від 17.02.2011, BBP, 2011, № 34, *см.343*
 № 3460-VI від 02.06.2011, BBP, 2011, № 51, *см.577*
 № 3610-VI від 07.07.2011, BBP, 2012, № 7, *см.53*
 № 4154-VI від 09.12.2011, BBP, 2012, № 29, *см.332*
 № 4710-VI від 17.05.2012, BBP, 2013, № 8, *см.75*
 № 4711-VI від 17.05.2012, BBP, 2013, № 14, *см.89*
 № 4719-VI від 17.05.2012, BBP, 2013, № 15, *см.97*

№ 4875-VI від 05.06.2012, BBP, 2013, № 17, см.154
№ 5029-VI від 03.07.2012, BBP, 2013, № 23, см.218
№ 5067-VI від 05.07.2012, BBP, 2013, № 24, см.243
№ 5203-VI від 06.09.2012, BBP, 2013, № 32, см.409
№ 5400-VI від 02.10.2012, BBP, 2013, № 40, см.537
№ 5404-VI від 02.10.2012, BBP, 2013, № 41, см.550
№ 5406-VI від 02.10.2012, BBP, 2013, № 41, см.551
№ 5461-VI від 16.10.2012, BBP, 2014, № 5, см.62
№ 5477-VI від 06.11.2012, BBP, 2013, № 50, см.693
№ 5492-VI від 20.11.2012, BBP, 2013, № 51, см.716
№ 5498-VI від 20.11.2012, BBP, 2013, № 52, см.729
№ 224-VII від 14.05.2013, BBP, 2014, № 11, см.132
№ 379-VII від 02.07.2013, BBP, 2014, № 14, см.251
№ 402-VII від 04.07.2013, BBP, 2014, № 20-21, см.708
№ 406-VII від 04.07.2013, BBP, 2014, № 20-21, см.712
№ 563-VII від 17.09.2013, BBP, 2014, № 20-21, см.731
№ 1170-VII від 27.03.2014, BBP, 2014, № 22, см.816
№ 1184-VII від 08.04.2014, BBP, 2014, № 18-19, см.696
№ 1198-VII від 10.04.2014, BBP, 2014, № 23, см.874
№ 1283-VII від 29.05.2014, BBP, 2014, № 29, см.943
№ 1508-VII від 17.06.2014, BBP, 2014, № 34, см.1167
№ 1697-VII від 14.10.2014, BBP, 2015, № 2-3, см.12
№ 1700-VII від 14.10.2014, BBP, 2014, № 49, см.2056
№ 76-VIII від 28.12.2014, BBP, 2015, № 6, см.40 — щодо набрання
чинності норм зазначеного Закону див. «Прикінцеві положення»
№ 116-VIII від 15.01.2015, BBP, 2015, № 13, см.85
№ 157-VIII від 05.02.2015, BBP, 2015, № 13, см.91
№ 191-VIII від 12.02.2015, BBP, 2015, № 21, см.133
№ 322-VIII від 09.04.2015, BBP, 2015, № 25, см.194
№ 490-VIII від 02.06.2015, BBP, 2015, № 30, см.287
№ 577-VIII від 02.07.2015, BBP, 2015, № 35, см.341
№ 595-VIII від 14.07.2015, BBP, 2015, № 37-38, см.366
№ 630-VIII від 16.07.2015, BBP, 2015, № 39, см.375
№ 650-VIII від 17.07.2015, BBP, 2015, № 40-41, см.382
№ 834-VIII від 26.11.2015, BBP, 2016, № 1, см.9
№ 835-VIII від 26.11.2015, BBP, 2016, № 2, см.17
№ 842-VIII від 26.11.2015, BBP, 2016, № 2, см.19
№ 888-VIII від 10.12.2015, BBP, 2016, № 3, см.30
№ 901-VIII від 23.12.2015, BBP, 2016, № 4, см.44
№ 911-VIII від 24.12.2015, BBP, 2016, № 5, см.50
№ 917-VIII від 24.12.2015, BBP, 2016, № 3, см.34
№ 936-VIII від 26.01.2016, BBP, 2016, № 10, см.99
№ 995-VIII від 04.02.2016, BBP, 2016, № 10, см.108
№ 1405-VIII від 02.06.2016, BBP, 2016, № 28, см.533

№ 1492-VIII від 07.09.2016, ВВР, 2016, № 43, ст.736 — положення щодо застосування пробаційних програм набирають чинності з 1 січня 2018 року

№ 1540-VIII від 22.09.2016, ВВР, 2016, № 51, ст.833

№ 1774-VIII від 06.12.2016, ВВР, 2017, № 2, ст.25

№ 1812-VIII від 17.01.2017, ВВР, 2017, № 7-8, ст.51

№ 1834-VIII від 07.02.2017, ВВР, 2017, № 11, ст.101

№ 1848-VIII від 09.02.2017, ВВР, 2017, № 12, ст.134

№ 1850-VIII від 09.02.2017, ВВР, 2017, № 13, ст.143

№ 2119-VIII від 22.06.2017, ВВР, 2017, № 34, ст.370

№ 2189-VIII від 09.11.2017, ВВР, 2018, № 1, ст.1

№ 2206-VIII від 14.11.2017, ВВР, 2018, № 5, ст.32

№ 2262-VIII від 21.12.2017, ВВР, 2018, № 15, ст.120

№ 2268-VIII від 18.01.2018, ВВР, 2018, № 10, ст.54

№ 2376-VIII від 22.03.2018, ВВР, 2018, № 18, ст.168

№ 2515-VIII від 04.09.2018, ВВР, 2018, № 43, ст.343

№ 2581-VIII від 02.10.2018, ВВР, 2018, № 46, ст.371

№ 2621-VIII від 22.11.2018, ВВР, 2019, № 2, ст.9

№ 2646-VIII від 06.12.2018, ВВР, 2019, № 4, ст.32}

{У тексті Закону слова «інвалід», «дитина-інвалід» та «інвалід з дитинства» в усіх відмінках і числах замінено відповідно словами «особа з інвалідністю», «дитина з інвалідністю» та «особа з інвалідністю з дитинства» у відповідному відмінку і числі згідно із Законом № 2581-VIII від 02.10.2018}

Цей Закон відповідно до Конституції України визначає систему та гарантії місцевого самоврядування в Україні, засади організації та діяльності, правового статусу і відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Основні терміни, використані в цьому Законі

Основні терміни, використані в цьому Законі, мають таке значення:

територіальна громада — жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр;

адміністративно-територіальна одиниця — область, район, місто, район у місті, селище, село;

{Офіційне тлумачення абзацу третього статті 1 див. в Рішенні Конституційного Суду № 11-рп/2001 від 13.07.2001}

місцевий референдум — форма прийняття територіальною громадою рішень з питань, що належать до відання місцевого самоврядування, шляхом прямого голосування;

загальні збори — зібрання всіх чи частини жителів села (сіл), селища, міста для вирішення питань місцевого значення;

представницький орган місцевого самоврядування — виборний орган (рада), який складається з депутатів і відповідно до закону наділяється правом представляти інтереси територіальної громади і приймати від її імені рішення;

районні та обласні ради — органи місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ та міст;

загальний склад ради — кількісний склад депутатів ради, визначений радою відповідно до закону;

склад ради — кількість депутатів, обраних до відповідної ради, повноваження яких визнано і не припинено в установленому законом порядку;

правомочний склад ради — кількість депутатів, обраних до відповідної ради, повноваження яких визнано і не припинено в установленому законом порядку, яка становить не менш як дві третини від загального складу ради;

виконавчі органи рад — органи, які відповідно до Конституції України та цього Закону створюються сільськими, селищними, міськими, районними в містах (у разі їх створення) радами для здійснення виконавчих функцій і повноважень місцевого самоврядування у межах, визначених цим та іншими законами;

органи самоорганізації населення — представницькі органи, що створюються частиною жителів, які тимчасово або постійно проживають на відповідній території в межах села, селища, міста;

посадова особа місцевого самоврядування — особа, яка працює в органах місцевого самоврядування, має відповідні посадові повноваження у здійсненні організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій і отримує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету;

делеговані повноваження — повноваження органів виконавчої влади, надані органам місцевого самоврядування законом, а також повноваження органів місцевого самоврядування, які передаються відповідним місцевим державним адміністраціям за рішенням районних, обласних рад;

право комунальної власності — право територіальної громади володіти, доцільно, економно, ефективно користуватися і розпоряджатися на свій розсуд і в своїх інтересах майном, що належить їй, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування;

бюджет місцевого самоврядування (місцевий бюджет) — план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення функцій та повноважень місцевого самоврядування;

районний бюджет — план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення спільних інтересів територіальних громад сіл, селищ, міст районного значення, виконання місцевих програм, здійснення бюджетного вирівнювання;

обласний бюджет — план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення спільних інтересів територіальних громад, виконання місцевих програм, здійснення бюджетного вирівнювання;

поточний бюджет — доходи і видатки місцевого бюджету, які утворюються і використовуються для покриття поточних видатків;

бюджет розвитку — доходи і видатки місцевого бюджету, які утворюються і використовуються для реалізації програм соціально-економічного розвитку, зміцнення матеріально-фінансової бази;

мінімальний бюджет місцевого самоврядування — розрахунковий обсяг місцевого бюджету, необхідний для здійснення повноважень місцевого самоврядування на рівні мінімальних соціальних потреб, який гарантується державою;

мінімальний рівень соціальних потреб — гарантований державою мінімальний рівень соціальних послуг на душу населення в межах усієї території України;

самооподаткування — форма залучення на добровільній основі за рішенням зборів громадян за місцем проживання коштів населення відповідної території для фінансування разових цільових заходів соціально-побутового характеру;

старостинський округ — частина території об'єднаної територіальної громади, утвореної відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», на якій розташовані один або декілька населених пунктів (сіл, селищ), крім адміністративного центру об'єднаної територіальної громади, визначена сільською, селищною, міською радою з метою забезпечення представництва інтересів жителів такого населеного пункту (населених пунктів) старостою.

{Статтю 1 доповнено абзацом двадцять четвертим згідно із Законом № 1848-VIII від 09.02.2017}

Стаття 2. Поняття місцевого самоврядування

1. Місцеве самоврядування в Україні — це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади — жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста — самостійно або під відповідальність органів

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	6
Стаття 1. Основні терміни, використані в цьому Законі.....	6
Стаття 2. Поняття місцевого самоврядування.....	8
Стаття 3. Право громадян на участь у місцевому самоврядуванні.....	9
Стаття 4. Основні принципи місцевого самоврядування.....	9
Стаття 5. Система місцевого самоврядування.....	9
Стаття 6. Територіальні громади.....	10
Стаття 7. Місцевий референдум.....	10
Стаття 8. Загальні збори громадян.....	10
Стаття 9. Місцеві ініціативи.....	11
Стаття 10. Ради — представницькі органи місцевого самоврядування.....	11
Стаття 11. Виконавчі органи рад.....	12
Стаття 12. Сільський, селищний, міський голова.....	12
Стаття 13. Громадські слухання.....	13
Стаття 14. Органи самоорганізації населення.....	13
Стаття 14-1. Староста.....	13
Стаття 15. Форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування.....	14
Стаття 16. Організаційно-правова, матеріальна і фінансова основи місцевого самоврядування.....	15
Стаття 17. Відносини органів місцевого самоврядування з підприємствами, установами та організаціями, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад.....	16
Стаття 18. Відносини органів місцевого самоврядування з підприємствами, установами та організаціями, що не перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад.....	16
Стаття 18-1. Відносини органів місцевого самоврядування із судами загальної юрисдикції.....	17
Стаття 19. Статут територіальної громади села, селища, міста.....	17
Стаття 20. Державний контроль за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування.....	17
Стаття 21. Обмеження прав територіальних громад на місцеве самоврядування.....	17
Стаття 22. Символіка територіальних громад сіл, селищ, міст, районів і областей.....	17
Стаття 23. Підняття Державного Прапора України.....	18
Стаття 24. Законодавство про місцеве самоврядування.....	18
РОЗДІЛ II. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВА ОСНОВА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	18
ГЛАВА 1. ПОВНОВАЖЕННЯ СІЛЬСЬКИХ, СЕЛИЩНИХ, МІСЬКИХ РАД.....	18
Стаття 25. Загальна компетенція сільських, селищних, міських рад.....	18
Стаття 26. Виключна компетенція сільських, селищних, міських рад.....	18
ГЛАВА 2. ПОВНОВАЖЕННЯ ВИКОНАВЧИХ ОРГАНІВ СІЛЬСЬКИХ, СЕЛИЩНИХ, МІСЬКИХ РАД.....	27

Стаття 27. Повноваження у сфері соціально-економічного і культурного розвитку, планування та обліку.....	27
Стаття 28. Повноваження в галузі бюджету, фінансів і цін.....	28
Стаття 29. Повноваження щодо управління комунальною власністю.....	30
Стаття 30. Повноваження в галузі житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, громадського харчування, транспорту і зв'язку.....	31
Стаття 31. Повноваження у галузі будівництва.....	35
Стаття 32. Повноваження у сфері освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту.....	38
Стаття 33. Повноваження у сфері регулювання земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища.....	40
Стаття 34. Повноваження у сфері соціального захисту населення.....	43
Стаття 35. Повноваження в галузі зовнішньоекономічної діяльності.....	46
Стаття 36. Повноваження в галузі оборонної роботи.....	47
Стаття 37. Повноваження щодо вирішення питань адміністративно-територіального устрою.....	47
Стаття 37-1. Повноваження у сфері реєстрації місця проживання фізичних осіб.....	48
Стаття 38. Повноваження щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян.....	48
Стаття 38-1. Повноваження у сфері надання безоплатної первинної правової допомоги.....	52
Стаття 39. Повноваження щодо відзначення державними нагородами України.....	53
Стаття 40. Інші повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад.....	53
Стаття 41. Особливості повноважень районних у містах рад та їх виконавчих органів.....	53
ГЛАВА 3. СІЛЬСЬКИЙ, СЕЛИЩНИЙ, МІСЬКИЙ ГОЛОВА.....	54
Стаття 42. Повноваження сільського, селищного, міського голови.....	54
ГЛАВА 4. ПОВНОВАЖЕННЯ РАЙОННИХ І ОБЛАСНИХ РАД.....	58
Стаття 43. Питання, які вирішуються районними і обласними радами виключно на їх пленарних засіданнях.....	58
Стаття 44. Делегування повноважень районних і обласних рад відповідним місцевим державним адміністраціям.....	62
ГЛАВА 5. ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ, ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ОРГАНІВ ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	65
Стаття 45. Порядок формування рад.....	65
Стаття 46. Сесія ради.....	66
Стаття 47. Постійні комісії ради.....	69
Стаття 48. Тимчасові контрольні комісії ради.....	72
Стаття 49. Депутат ради.....	72
Стаття 50. Секретар сільської, селищної, міської ради.....	73
Стаття 51. Виконавчий комітет сільської, селищної, міської, районної у місті ради.....	75
Стаття 52. Повноваження виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради.....	77

Стаття 53. Організація роботи виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради.....	77
Стаття 54. Відділи, управління та інші виконавчі органи сільської, селищної, міської, районної у місті ради.....	78
Стаття 54-1. Повноваження старости.....	78
Стаття 55. Голова районної, обласної, районної у місті ради.....	79
Стаття 56. Заступник голови районної, районної у місті ради та перший заступник, заступник голови обласної ради.....	82
Стаття 57. Президія (колегія) районної, обласної ради.....	83
Стаття 58. Виконавчий апарат районної, обласної ради.....	83
Стаття 59. Акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування.....	84
Стаття 59-1. Конфлікт інтересів.....	86
РОЗДІЛ III. МАТЕРІАЛЬНА І ФІНАНСОВА ОСНОВА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	86
Стаття 60. Право комунальної власності.....	86
Стаття 61. Місцеві бюджети.....	88
Стаття 62. Участь держави у формуванні доходів місцевих бюджетів.....	89
Стаття 63. Доходи місцевих бюджетів.....	89
Стаття 64. Видатки місцевих бюджетів.....	90
Стаття 65. Використання вільного залишку коштів місцевих бюджетів.....	91
Стаття 66. Збалансування місцевих бюджетів.....	91
Стаття 67. Фінансове забезпечення витрат, пов'язаних із здійсненням органами місцевого самоврядування повноважень органів виконавчої влади та виконанням рішень органів державної влади.....	92
Стаття 68. Утворення цільових фондів.....	92
Стаття 69. Місцеві податки і збори.....	92
Стаття 70. Участь органів місцевого самоврядування у фінансово-кредитних відносинах.....	92
РОЗДІЛ IV. ГАРАНТІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	93
Стаття 71. Гарантії місцевого самоврядування, його органів та посадових осіб.....	93
Стаття 72. Підзвітність і підконтрольність місцевих державних адміністрацій районним, обласним радам.....	93
Стаття 73. Обов'язковість актів і законних вимог органів та посадових осіб місцевого самоврядування.....	94
Стаття 74. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування.....	94
Стаття 75. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед територіальними громадами.....	95
Стаття 76. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед державою.....	95
Стаття 77. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед юридичними і фізичними особами.....	95
Стаття 78. Дострокове припинення повноважень ради.....	95

Стаття 79. Дострокове припинення повноважень сільського, селищного, міського голови.....	97
Стаття 79-1. Дострокове припинення повноважень старости.....	101
Стаття 80. Дострокове припинення повноважень органів самоорганізації населення.....	103
РОЗДІЛ V. ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	103